

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de twee mijnkraters van de Eerste Wereldoorlog in Sanctuary Wood in Ieper (Zillebeke)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Ieper, gegeven op 24 april 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor omgeving, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 22 mei 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de twee mijnkraters van de Eerste Wereldoorlog in *Sanctuary Wood* aantoonst;

Overwegende dat de twee mijnkraters van de Eerste Wereldoorlog in *Sanctuary Wood* historische waarde bezitten die als volgt wordt gemotiveerd:

De overblijvende mijnkraters getuigen van de ondergrondse mijnenoorlog zoals die in de periode 1914-1918 op het front in de Westhoek werd gevoerd. Historisch gezien paste de techniek van ondermijningen in de traditie van de belegering van vestingen, zoals die in lang vervlogen tijden vaak was toegepast.

Goed bewaarde landschappelijke relictten van de Eerste Wereldoorlog die nog zichtbaar zijn op het terrein, zijn zeldzaam. De mijnkraters zijn één van de weinige relictten van het vroegere oorlogslandschap die nog in situ op het terrein herkenbaar zijn. Bijzonder aan de twee mijnkraters in *Sanctuary Wood* is dat het de oudste, bewaard gebleven mijnkraters van de ondergrondse oorlog in de Westhoek (september 1915) zijn. Op weinig plaatsen zijn kraters uit de vroege periode van ondermijningen bewaard gebleven. Ze zijn representatief voor de fase in de ondergrondse oorlog waarbij met ondiep geplaatste mijnen werd gewerkt. Bovendien is de site uniek omdat de frontlijn die kort na de tweede slag om Ieper in de oostelijke kant van het bos was ontstaan al na enkele maanden voor lange tijd naar de westelijke kant van het bos verschoof. Mede daardoor zijn de kraters goed bewaard, temeer omdat ze in de Duitse verdedigingslinies werden ingebouwd. In de relatieve beschutting van de kratermond bouwden de Duitse troepen versterkingen. Ook hiervan er is nog een restant in situ gebleven: een Duitse bunker in de westelijke flank van de krater.

Het landschap in de omgeving van de kraters is terug naar het vooroorlogse boslandschap geëvolueerd. Het perceel met kraters vertoont een opvallend microreliëf, vermoedelijk granaattrechters van de Eerste Wereldoorlog. De combinatie van mijnkraters, in situ

bewaarde bunker in de kratermond, ondergrondse schuilplaatsen en tunnels in een bosperceel met opvallend microreliëf maakt de ensemble- en contextwaarde groot;

Overwegende de twee mijnkraters van de Eerste Wereldoorlog in *Sanctuary Wood* culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De mijnkraters bij Sanctuary Wood herinneren aan het dodelijke ondergrondse kat-en-muisspel tussen de troepen aan beide zijden van het front. Bij de mijnontploffingen en de infanterieaanvallen kwamen aan beide zijnde manschappen om. Niet altijd slaagde men erin om de lichamen te evacueren. In die zin vormt de site de laatste rustplaats en een herdenkingsplaats voor militaire slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog;

Overwegende dat de twee mijnkraters van de Eerste Wereldoorlog in *Sanctuary Wood* archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Mijnkraters vormden na hun ontstaan ideale locaties voor constructies, zoals schuilplaatsen of nieuwe aanzetten tot ondergrondse galerijen. Op hun beurt werden kraters als versterking in de frontlinies ingebouwd. Zij vormen dus ook potentiële vindplaatsen van archeologische resten van de Eerste Wereldoorlog. Van de mijnkraters in *Sanctuary Wood* is bekend dat tijdens de oorlog Duitse troepen effectief versterkingen in de kraters aanbouwden. Omdat tot nu toe de kraters en hun omgeving gevrijwaard zijn gebleven van bebouwing of andere verstoringen valt te verwachten dat de archeologische context hier goed is. Eerder archeologisch onderzoek toonde aan dat ondergrondse schuilplaatsen verbonden aan het *Jack Daw* tunnel-complex hier in elk geval bewaard zijn gebleven,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Twee mijnkraters die de restanten van Britse en Duitse mijnontploffingen uit september 1915 zijn. De kraters markeren de frontlijn die hier kortstondig tussen april 1915 en juni 1916 lag en die als gevolg van een Duitse uitval naar de westkant van het Hogeboos verschoof, Pappotstraat zonder nummer, Ieper (Zillebeke), bekend ten kadaster: Ieper, 16de afdeling, sectie B, perceelnummers 95C (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° culturele waarde;
- 3° archeologische waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° krater met bunker, herkenbaar als een kegelvormige diepte, ontstaan als gevolg van de ontploffing van een Britse mijnlading op 25 september 1915. Langs de kant van het bospad is de kraterlip, de cirkel rond de krater waar de omhoog gestoten aarde neerstortte, nog herkenbaar;
- 2° langwerpige krater, met op de langste zijde een diameter van 40 m. Op de rand liggen met mos overgroeide betonbrokstukken, die waarschijnlijk van een ontplofte bunker afkomstig zijn. Deze krater ontstond op 29 september 1915 als gevolg van de gelijktijdige explosie van twee Duitse springladingen;

- 3° de omgeving rond de mijnkraters met een opvallend microreliëf, vermoedelijk granaattrechters van de Eerste Wereldoorlog of sporen van ondergrondse constructies, zoals schuilplaatsen of tunnels. Zij maken deel uit van de context rond de mijnkraters;
- 4° kenmerkend voor deze mijnkratersite is dat hij als 'stille plek' in het landschap is blijven liggen, als verstilde getuige van het oorlogslandschap uit de periode van 1914-18.

Art. 3. §1. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van de kraters:
De bescherming heeft tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen te vrijwaren. Essentieel is het behoud van de mijnkraters en de kraterlip. Behoud, goed beheer en herstel indien nodig van de opgesomde erfgoedkenmerken en -elementen staan daarbij centraal. Daar tegenover staat dat het gangbare gebruik van de mijnkrater en de kraterlip, als deel uitmakend van een bos, tevens habitatrichtlijngebied, mogelijk moet blijven;
- 2° behoud van de reliëfvorm:
Bij eventuele beheerwerken wordt rekening gehouden worden met de kwetsbare microtopografie van de site, zodat schade aan het reliëf van de krater wordt vermeden. Het tijdig kappen en de keuze om stomp en wortels niet te rooien, voorkomen degradatie van de kraterwand en -lip. Beschadiging als gevolg van de inzet van zware materialen, die door hun gewicht of omvang diepe sporen op het terrein achterlaten, wordt best vermeden;
- 3° geen verharding van de kraterwand:
Wordt in de toekomst het herstel van de kraterwand overwogen, dan geeft men de voorkeur aan een 'zacht materiaal', zoals het aanvoeren van aarde ter versteviging van de wand, dus geen verharding of 'beschoeiing', zonder dat dit alles het volume van de kratermond aantast;
- 4° integratie in het bosbeheerplan:
Bij een actualisering van het bosbeheerplan wordt het aanwezige erfgoed geïntegreerd in het plan, zodat toekomstige bosbeheerwerken er kunnen op worden afgestemd;
- 5° conserverende maatregelen:
Zijn uitdrukkelijk toegelaten:
erosiebestrijdende maatregelen die de instandhouding van het kratervolume, de vorm en de topografie in het algemeen instandhouden;
conserverende of herstellende maatregelen (aanvullen volume aarde) die de instandhouding van krater en -lip bevorderen;
- 6° ontsluiting:
De bescherming brengt geen enkele verplichting tot ontsluiting van de site voor het publiek met zich mee. Het bestendigen van een situatie "as is" in dit vrij afgesloten en weinig toegankelijke deel van het bos is ook in de toekomst wenselijk. (Massale) betreding van de mijnkraters door het publiek is niet aangewezen, omdat het niet past in het kader van het behoud van deze mijnkraters en hun kwetsbare topografie;
- 7° archeologisch onderzoek:
Er wordt gestreefd naar het maximale behoud van de archeologische ondergrond en het bodemarchief op deze site. Indien graafwerken toch niet uit te sluiten zijn, worden ze voorafgegaan door een archeologisch onderzoek volgens de geldende regelgeving;
- 8° bunkers:
Voor de bunkers en bunkerrestanten wordt behoud in situ nagestreefd.

§2. In uitvoering van deze beheersdoelstellingen geldt een verbod op het geheel of gedeeltelijk dempen van de krater.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermd monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermd monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
- 3° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland;
- 4° het plaatsen of wijzigen van oeverbeschoeiing.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

12 JUNI 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS